

Remissvar över promemorian Paus av omprövning för moderna miljövillkor, dnr: M2022/02251

Sportfiskarna generella synpunkter

Sportfiskarna anser inte att finns ett faktiskt behov av att "pausa" omprövningarna för att medge tid för analys och översyn. Havs- och vattenmyndigheten har redan nu ett uppdrag att fortlöpande följa genomförandet av planen. Vid behov ska myndigheten, tillsammans med Energimyndigheten och Svenska kraftnät, se till att de förslag till ändringar tas fram som behövs för att hålla planen aktuell med hänsyn till hur arbetet med prövningarna fortskrider. Havs- och vattenmyndigheten ska i februari och december 2023 redovisa en första utvärdering av omprövningsprocesserna. Av promemorian framgår att det under "pausen" kan fattas beslut som innebär att omprövningarna kan komma att återupptas utifrån delvis andra förutsättningar. Sportfiskarna ser fram emot att medverka i detta arbete och kommer att verka för att omprövningarna kommer att ske med stöd av vattendirektivet.

3.1 Vattenkraftens roll i elsystemet

Enligt Sportfiskarna är det i sammanhanget väsentligt att utgå ifrån hur vattenkraften i Sverige ser ut. Det finns i Sverige 255 så kallade Klass ett-kraftverk, 78 Klass två-kraftverk och ytterligare 1700 småskaliga vattenkraftverk. De 1 700 småskaliga kraftverken producerar ca 1,4 TWh elenergi per år vilket motsvarar mindre än två procent av den svenska elproduktion från vattenkraft. När det i promemorian talas om "Stora delar av vattenkraftproduktionen bidrar med bl.a. balansering av elsystemet" så syftar detta primärt på Klass ett-kraftverken.

4 Sista dag för ansökan om omprövning senareläggs med ett år

I promemorian åberopas att Sverige befinner sig i en energikris och att det i framtiden kommer behövas ett ökat behov av reglerresurser. Sportfiskarna vill dock peka på att "pausen" inte löser problemen här och nu. Den nationella planen sträcker sig över 20 år och miljöanpassningarna kommer genomföras succesivt under denna tid och ytterligare några år. Detta innebär att de faktiska förlusterna av elenergi från vattenkraft inte kommer att inträffa förrän flera år fram i tiden och ske succesivt. Under samma tid kommer med största sannolikhet även ökad nederbörd till följd av klimatförändringarna medföra att vattenkraftens produktionskapacitet ökar. Sportfiskarna instämmer i vad som

anges i 3.2 i promemorian, att det är realistiskt att utgå ifrån att i anslutning till en miljöanpassning av en anläggning även vidtas åtgärder som syftar till att förbättra produktionskapacitet. Det ter sig mot denna bakgrund enögt att enbart se till de produktionsförluster som miljöanpassningarna kan medföra i stället för att beakta helheten.

Vad avser frågan om reglerresurser så står de 255 så kallade Klass ett-kraftverken för 98 procent av reglerbidraget. Av den nationella planen framgår att de kraftverk som bidrar med mest reglerbidrag ska påverkas så lite som möjligt. Nuvarande regelsystem möjliggör att förklara vatten som kraftig modifierat eller att meddela undantag vilket innebär att kraven på miljöanpassning sätts lägre. De 1 700 småskaliga vattenkraftverken bidrar tillsammans med bara några tiondels procent av den samlade reglerkraften i Sverige. En miljöanpassning av dessa kraftverk medför en försumbar minskning av reglerkraften.

6 Konsekvenser

Sportfiskarna kunde redan i samband med att "pausen" presenterades i Tidö-avtalet notera en oro och osäkerhet både hos myndigheter och verksamhetsutövare. Nu liggande promemoria ger inga svar på vad som kommer ske utan det kommer fortsätta råda stor ovisshet under ytterligare ett drygt år. Det vakuum som uppstår under pausen medför stor rättsosäkerhet speciellt för verksamhetsutövare. De kan välja att "pausa" sina prövningar men är inte tvingade att göra så. Väljer de att avvakta vet de inte vilka förutsättningar som då kommer att gälla. Det råder även stor osäkerhet kring vad som kommer att hända med möjligheterna att få ersättning från Vattenkraftens Miljöfond. Sportfiskarna efterlyser ett förtydligande vad avser rätten till ersättning då denna rätt förutsätter att det finns en nationell plan.

6.4 Konsekvenser för miljön

Miljöanpassning av vattenkraften borde redan ha skett. Att prövningarna nu skjuts fram ett år är enligt Sportfiskarna i sig inte det allvarligaste utan snarare risken för förändringar av förutsättningarna för omprövningarna som aviserats både från politiskt håll och från branschen. Sportfiskarna avser att i detta arbete aktivt medverka och bidra med sin kompetens i syfte att verka för att Sverige uppfyller sina åtaganden enligt vattendirektivet.

6.5 EU-rättsliga konsekvenser

Att riksdagen 2019 beslutade att det skulle ställas moderna miljökrav på svensk vattenkraft var en konsekvens av ett överträdelseärende från 2007 som EU-kommissionen drev mot Sverige. Avsikten var att säkra en hållbar utveckling av landets vattenresurser och se till att Sverige levde upp till vattendirektivets krav. Enligt Sportfiskarna kan en "paus" av omprövningsprocessen rimligen inte

tolkas på annat sätt än att Sverige inte uppfyller sina EU-rättsliga åtaganden avseende vattendirektivet. I sammanhanget bör även nämnas de 40 vattenkraftsanläggningar som finns inom Natura 2000 områden. Sportfiskarna anser att det är av största vikt att de miljöanpassningar som sker i dessa områden har stöd i gällande regelverk. Sportfiskarna påminner om att EU-kommissionen nyligen har kritiserat Sverige för att på fiskets område ta bristfällig hänsyn till Natura 2000-områden för att förhindra försämring av livsmiljöerna och habitaterna i enlighet med artiklarna 6.2 och 6.3. i art- och habitatdirektivet. Ytterligare urvattning av N2000-områdenas skyddsstatus får därför enligt Sportfiskarna inte ske.

Sten Frohm
Generalsekreterare